

הגדה של פסח

הגדה של פסח

סדר בדיקת וביעור חמץ

המנהג להניח פתיתי חמץ קשה זמן מה קודם הבדיקה כדי שימצאם הבודק. ועל פי הקבלה יש להניח עשרה פתיתין.
וקודם שיתחיל לבדוק יברך:

**בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ
עַל בְּעוֹר חָמֵץ:**

וצריך לחפש לאור הנר בכל המחבואות גם בסדקים שבקרקע. ולא ידבר בין הברכה לתחלת הבדיקה אפילו מענייני הבדיקה. ונכון שלא ישיח, שלא מענייני הבדיקה, כל זמן בדיקתו. ויעמיד מבני ביתו אצלו לשמוע הברכה, שיבדקו איש במקומו, ולא ישיחו בינתיים. ויזהרו לבדוק תחלה בחדר הסמוך למקום ששמעו הברכה, ולא ילכו לבדוק תיכף אחר הברכה לחדר אחר. ואחר הבדיקה יזהר, בחמץ שמשייר להצניעו למחר לשרפה או לאכילה, לשמרו שלא יולכוהו אנה ואנה, שלא יתפרר ויתגרר ממנו על ידי תינוקות או עכברים. וגם צריך לבטל אחר הבדיקה ויאמר:

**כֹּל-חַמֵּיץ וְחַמֵּיץ דֹּאֵבָא בְּרִשׁוֹתֵי דְלֵא חֲמוּתִיהּ וְדִלָּא בְּעֶרְתִּיהּ וְדִלָּא יִדְעָנָא לִיהּ
לְבַטֵּל וְלִהְיוּ הַפֶּקֶר בְּעַפְרָא דְאַרְעָא:**

ביום י"ד בשעה ה' יעשה לו מדורה בפני עצמו וישרפנו ויבטלנו. ובביטול היום יאמר:

**כֹּל-חַמֵּיץ וְחַמֵּיץ דֹּאֵבָא בְּרִשׁוֹתֵי דְחֲזוּתִיהּ וְדִלָּא חֲזוּתִיהּ דְחֲמוּתִיהּ וְדִלָּא חֲמוּתִיהּ
דְּבַעֲרִתִּיהּ וְדִלָּא בְּעֶרְתִּיהּ לְבַטֵּל וְלִהְיוּ הַפֶּקֶר בְּעַפְרָא דְאַרְעָא:**

ויש לשרוף עשרה פתיתין ובשעת שריפת החמץ יאמר זה:

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּשֵׁם שְׁאֵנִי מִבְּעַר חָמֵץ מִבֵּיתִי וּמִרְשׁוֹתַי כִּי
תִּבְעַר אֶת כָּל תְּחִיצוֹנִים וְאֶת רוּחַ הַטְּמָאָה תִּעָבֵר מִן הָאָרֶץ וְאֶת יִצְרָנוּ הָרַע
תִּעְבִּירָהוּ מֵאֲתָנוּ וְתִתֵּן לָנוּ לֵב בָּשָׂר לְעַבְדְּךָ בְּאֵמֶת וְכֹל סִטְרָא אַחְרָא וְכֹל הַקְּלָפוֹת וְכֹל
הַרְשָׁעָה בְּעֵשֶׂן תִּכְלֶה וְתִעָבֵר מִמִּשְׁלַת זְרוֹן מִן הָאָרֶץ וְכֹל הַמְּעִיקִים לְשִׁכְנֵיהּ תִּבְעַרְם בְּרוּחַ
בְּעַר וּבְרוּחַ מִשְׁפָּט בְּשֵׁם שִׁבְעֵרַת אֶת מִצְרַיִם וְאֶת אֱלֹהֵיהֶם בְּיָמִים הָהֵם וּבְזֶמַן הַזֶּה אָמֵן סְלָה:**

סדר קרבן פסח

"ונשלמה פרים שפתינו" ותפלת מנחה היא במקום תמיד של בין-הערבים, ובזמן שבית המקדש היה קיים, היה הפסח נשחט אחר תמיד של בין-הערבים. כן ראוי לעסוק בסדר קרבן-פסח אחר תפלת המנחה, ויאמר זה:

קרבן פסח מביא מן הכבשים או מן העזים זכר בן שנה ושוחטו בעזרה בכל מקום אחר הצות ארבעה עשר דוקא ואחר שחיטת תמיד של בין הערבים ואחר הטבת נרות של בין הערבים. ואין שוחטין את הפסח על החמין. ואם שחט קודם לתמיד, כשר, ובלבד שיהא אחר ממרס בדם הפסח כדי שלא יקרש עד שיזרקו דם התמיד, ואחר כך יזרקו דם הפסח זריקה אחת כנגד היסוד. וכיצד עושין? שחט השוחט וקבל הכהן הראשון שבראש השורה ונתן לחברו, וחברו לחברו, ומקבל כלי המלא תחלה ואחר כך מחזיר הריקן. והיו שורות של בזיכי כסף ושורות של בזיכי זהב. ולא היו לבזיכין שולים שמא יניחם ויקרש הדם. אחר כך תולין את הפסח ומפשיטין אותו כלו וקורעין אותו וממחין את קרביו עד שיצא הפרש ומוציאין את האימורים והם החלב שעל הקרב ויותרת הכבד וב' כליות והחלב שעליהן והאליה לעומת העצה, ונותנם בכלי שרת ומולחם ומקטירם הכהן על גבי המזבח כל אחד לבדו. והשחיטה והזריקה ומחוי קרביו והקטר חלביו דוחין את השבת, ושאר עניניו אינם דוחין את השבת. וכן אין מוליכין את הפסח לבית כשחל בשבת אלא כת האחת הם מתעכבים עם פסחיהם בהר הבית והכת השניה יושבת לה בחיל והשלישית במקומה עומדת. חשבה, יצאו וצלו פסחיהם. בשלשה כתות הפסח נשחט ואין כת פחותה משלשים אנשים. נכנסה כת הראשונה נתמלאה העזרה נועלין אותה. ובעוד שהם שוחטין ומקריבין את האימורים קוראין את ההלל. אם גמרו אותו קודם שיקריבו כולם שונים אותו, ואם שנו ישלשו. על כל קריאה תוקעין ג' תקיעות תקיעה תרועה תקיעה. גמרו להקריב פותחין העזרה. יצאה כת ראשונה נכנסה כת שניה נועלין דלתות העזרה. גמרו, פותחין, יצאה כת שניה נכנסה כת שלישית ומעשה כולן שוין. ואחר שיצאו כולן רוחצין העזרה ואפילו בשבת מפני לכלוך הדם שהיה בה. וכיצד היתה הרחיצה? אמת המים היתה עוברת בעזרה והיה לה מקום לצאת ממנה, וכשרוצין להדיח את הרצפה, סותמין מקום יציאתה והיא מתמלאת על כל גדותיה מפה ומפה עד שהמים עולים וצפים מכאן ומכאן ומקבץ אליה כל דם וכל לכלוך שהיה בעזרה ואחר כך פותחין מקום יציאתה והכל יוצא עד שנשאר הרצפה מנקה ומשפה זהו כבוד הבית. ואם הפסח נמצא מריפה, לא עלה לו עד שמביא אחר:

שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם מִלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מִלְאֲכֵי עֲלִיּוֹן מִמְּלֶכֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: (שלוש פעמים)

בּוֹאֲכֶם לְשֵׁלוֹם מִלְאֲכֵי הַשָּׁלוֹם מִלְאֲכֵי עֲלִיּוֹן מִמְּלֶכֶךְ מַלְכֵי
הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: (שלוש פעמים)

בְּרַכּוֹנֵי לְשֵׁלוֹם מִלְאֲכֵי הַשָּׁלוֹם מִלְאֲכֵי עֲלִיּוֹן מִמְּלֶכֶךְ מַלְכֵי
הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: (שלוש פעמים)

צֵאתְכֶם לְשֵׁלוֹם מִלְאֲכֵי הַשָּׁלוֹם מִלְאֲכֵי עֲלִיּוֹן מִמְּלֶכֶךְ מַלְכֵי
הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: (שלוש פעמים)

כִּי מִלְאֲכֵי וַעֲוֵה לֶךְ, לְשִׁמְרֶךָ בְּכָל דְרָכֶיךָ:
אֲדֹנָי יִשְׁמַר צֵאתְךָ וּבּוֹאֲךָ, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא, וְרַחוּק מִפְּנִינִים מִכְּרָה: בְּטַח בָּהּ לֵב בַּעֲלָהּ, וְשָׁלָל לֹא
יִחַסֵּר. גְּמַלְתָּהּ טוֹב וְלֹא רָע, כֹּל יָמֵי חַיֶּיהָ: דְּרָשָׁה צְמֹר וּפְשִׁתִּים,
וּתְעַשׂ בַּחֲפִץ כַּפִּיהָ: הִיְתָה בְּאֵינִיּוֹת סוֹחֵר, מִמְּרַחֵק תְּבִיא לַחֲמָה: וּתְקָם בְּעוֹד
לַיְלָה, וּתְתֵן טָרֶף לְבֵיתָהּ, וְחָק לְנַעֲרוֹתֶיהָ: וּמִמָּה שָׂדֵה וּתְקַחֲהוּ, מִפְּרֵי כַּפִּיהָ
נְטֻעָה בְּרָם: חֲגֹרָה בְּעֵז מִתְנִיָּהּ, וּתְאָמִץ זְרוּעוֹתֶיהָ: טָעָמָה כִּי טוֹב סָחֲרָה, לֹא
יִכְבֶּה בַּלַּיְלָה גְּרָה: יָדֶיהָ שְׁלָחָה בְּיִשׁוּר, וּכְפִיהָ תִמְכּוּ פֶלֶךְ: כַּפָּה פְּרָשָׁה
לְעֵנִי, וַיְדִיָּה שְׁלָחָה לְאֲבִיוֹן: לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מוֹשָׁלֵג, כִּי כָל בֵּיתָהּ לְבוֹשׁ
שָׁנִים: מִרְבָּדִים עֲשֶׂתָהּ לָהּ, שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁה: גּוֹדַע בְּשַׁעֲרִים בַּעֲלָהּ,
בְּשִׁבְתּוֹ עִם זְקֵנֵי אֶרֶץ: סָדִין עֲשֶׂתָהּ וּתְמַכֵּר, וְחֲגוּר נִתְּנָה לְפִנְעֵנִי: עֵז וְהָדָר
לְבוּשָׁה, וּתְשַׁחֵק לְיוֹם אַחֲרוֹן: פִּיהָ פְּתָחָה בְּחֻבְמָה, וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה:
צוּפִיָּה תְּלִיכוֹת בֵּיתָהּ, וְלֶחֶם עֲצֵלוֹת לֹא תֹאכַל: קָמוּ בְנֵיהָ וַיֵּאֱשְׁרוּהָ, בַּעֲלָהּ
וַיַּחֲלָלָה: רְבוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חַיִל, וְאֵת עֲלִיתָהּ עַל בְּלָנָה: שָׁקַר חֲתָן וְהִבֵּל חֵיפוֹ,
אֵשֶׁה וְרָאת אֲדֹנָי הִיא תִתְחַלֵּל: תִּגְנוּ לָהּ מִפְּרֵי יָדֶיהָ, וַיַּחֲלִלוּהָ בְּשַׁעֲרִים
מֵעַשְׂיָה:

סדר הגדה

יסדר על שולחנו על גבי קערה גי מצות מונחות זו על זו (התחתונה – ישראל, עליה ילוי ועליה יכהן), ועל גבי מפית הפרוסה על שלושתן – מימין: הזרוע וכנגדו הביצה, תחתיהם באמצע המרור ותחת הזרוע החרוסת, וכנגדו תחת הביצה הכרפס ותחת המרור החזרת שעושין כורך:

סימון סדר של פסח

קֶדֶשׁ . וְרַחֵץ . בְּרֶפֶס . יַחֵץ . מַגִּיד . רְחֹצָה . מוֹצֵיא . מִצֵּה .
מְרֹר . בּוֹרֵךְ . שֶׁלַחַן עוֹרֵךְ . צֶפֶן . בֶּרֶךְ . הִלֵּל . נִרְצָה:

כשליל הסדר חל בליל שבת אומרים בלחש

מִזְמוֹר לְדָוִד אֲדֹנָי רֵעִי לֹא אֶחָסֵר: בְּנֵאוֹת דָּשָׁא יִרְבִּיצֵנִי, עַל מִי מְנוּחוֹת יִנְהַלְנִי: נַפְשִׁי
יִשׁוּבֵב, יִנְחֵנִי בְּמַעְגְלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ: גַּם כִּי אֶלֶךְ בְּגֵיא צַלְמוֹת לֹא אִירָא רַע,
כִּי אַתָּה עֲמֹדִי. שִׁבְטֶךָ וּמִשְׁעֲנֵתֶךָ הִפְּחָה יִנְחִמוּנִי: תַּעֲרֹךְ לִפְנֵי שֶׁלַחַן נֶגֶד צַרְרֵי, דִּשְׁנֵת
בְּשִׁמּוֹן רֵאשִׁי, כּוֹסֵי רוּיָה: אַךְ מִיֵּן וְחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל יְמֵי חַיִּי, וְשִׁבְתִּי בְּבֵית אֲדֹנָי לְאֶרֶךְ
יָמִים:

דָּא הִיא סְעוּדַתָּא דְחַקְל תְּפוּחֵין קַדִּישֵׁין:

אַתְקִינּוּ סְעוּדַתָּא דְכּוּחִימְנוּתָא שְׁלַמְתָּא הַדּוּתָא דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא. אַתְקִינּוּ סְעוּדַתָּא
דְּמַלְכָּא דָּא הִיא סְעוּדַתָּא דְחַקְל תְּפוּחֵין קַדִּישֵׁין, וְזַעַר אַנְפִּין וְעֵתִיקָא קַדִּישָׁא
אַתְּנִן לְסַעְדָּא בְּהַדְּהָ:

קידוש

אתקינו סעודתא דמלכא עלאה דא היא סעודתא דקודשא בריך הוא ושכינתיה:

קדש

כשחל יום טוב בשבת אומרים תחלה יום הששי:

יִזְם הַשְּׁשִׁי וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל
מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ,
כִּי בּוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלֹאכְתּוֹ, אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת.

כשחל בחול מתחילין כאן:

סְבַרְי מְרַנְי בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן:

בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עַם וְרוֹמַמְנוּ
מִכָּל לְשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וְתַתֵּן לָנוּ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (לשבת):
שְׁפִחוֹת לִמְנוּחָה וּבְנוֹעָדִים לְשִׁמְחָה, חַגִּים וְזְמַנִּים לְשִׁשׁוֹן, אֶת יוֹם (לשבת): הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה
וְאֶת יוֹם (חג המצות הַזֶּה, וְאֶת יוֹם טוֹב מִקְרָא קִדְּשׁ הַזֶּה זְמַן חַרוּתְנוּ (לשבת):
בְּאַהֲבָה), מִקְרָא קִדְּשׁ, זְכָר לְיִצְיָאת מִצְרָיִם. כִּי בָנוּ בְּחַרְתָּ וְאוֹתְנוּ קִדְּשָׁתָּ מִכָּל
הָעַמִּים, (וְשָׁבַת) וּבְנוֹעָדֵי קִדְּשֶׁךָ (לשבת): בְּאַהֲבָה וּבְרַצוֹן) בְּשִׁמְחָה וּבְשִׁשׁוֹן הַגְּהִלְתָּנוּ:
בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ, מִקְדֵּשׁ (הַשְּׁבִיעִי) וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁחֲתִינוּ וְקִוְּמָנוּ וְהִגִּיעֵנוּ לְזְמַן הַזֶּה:

במוצאי שבת מקדשים לפי סדר: יין, קידוש, נר, הבדלה, זמן:

בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מְאוּרֵי הָאֵשׁ:

בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמְבָדִיל בֵּין קִדְּשׁ לְחֹל. בֵּין אוֹר
לְחֹשֶׁךְ. בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁשִּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֵׂה. בֵּין
קִדְּשַׁת שְׁבִיעֵת לְקִדְּשַׁת יוֹם טוֹב הַבְּדִלְתָּ. וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מוֹשֵׁשֶׁת יְמֵי
הַמַּעֲשֵׂה קִדְּשַׁתָּ. הַבְּדִלְתָּ וְקִדְּשַׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּקִדְּשַׁתְּךָ: בְּרוּךְ אַתָּה
אֱלֹהֵינוּ הַמְבָדִיל בֵּין קִדְּשׁ לְחֹשֶׁךְ: שֶׁחֲתִינוּ

שׁוֹתָה הַכּוֹס בִּישִׁיבָה בְּהִסְבֵּת שְׁמַאל (הַטִּיָּה אֶלכְּסוּנִית שֶׁל גּוֹפוֹ לְצַד שְׁמַאל) דְּרַךְ חִירוּת (כְּמִנְהַג הָאֲצוּלָה בִּימֵי

קדם):

זרחיך

נוטלים ידיים ללא ברכה:

כרפס

נוטל פחות מכזית כרפס ויטבול במי מלח או חומץ ויברך:

בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הָאָדָמָה:

יכוון בברכה זו להוציא ידי חובה גם את המרור שיאכל אחר-כך.

יחיך

ויקח מצה האמצעית ופורסה לשניים, חלק אחד גדול מחבירו, וחלק הגדול יניח לאפיקומן, והקטן מניח בין ה' מצות.

מגיד

ומגביה הקערה שיש בה המצות (ומגלה את המצות מתוך המפית) ויאמר:

**הָאֵל לְחֵמָא עֲנִיָּא דִּי אָכְלוּ אַבְהֵתָנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם. פֶּל דְּכַפִּין יִיתִי וְיִיכֹל.
פֶּל דְּצִרְיִךְ יִיתִי וְיִפְסַח. הַשְׁתָּא הָבָא. לְשָׁנָה הַפְּאָה בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל.
הַשְׁתָּא עֲבָדִין לְשָׁנָה הַפְּאָה בְּנֵי חוֹרִין:**

מכסין בחזרה את המצות ומסלקין הקערה לצד אחר ומוזגין לו כוס ב' וכאן הבן שואל מה נשתנה:

**בַּזֶּה נִשְׁתַּנָּה הַלֵּילָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת. שְׁבֻכָל הַלֵּילוֹת אֵין אָנוּ מִמְּבִילִין
אִפִּילוּ פַעַם אַחַת. הַלֵּילָה הַזֶּה שְׁתֵּי פַעַמִּים: שְׁבֻכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין
חֶמֶץ אוֹ מִצָּה. הַלֵּילָה הַזֶּה בָּלוּ מִצָּה: שְׁבֻכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׂאֵר
יִרְקוֹת. הַלֵּילָה הַזֶּה מְרֹר: שְׁבֻכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין בֵּין יוֹשְׁבֵין וּבֵין מְסַבִּין
הַלֵּילָה הַזֶּה בָּלְנוּ מְסַבִּין.**

ומחזירין הקערה ומגלין שוב מקצת הפת ואומרים עבדים היינו:

**עֲבָדִים הָיינו לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם וַיּוֹצִיאֵנוּ אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיַד חֲזָקָה
וּבְזֹרֹעַ נְטוּיָה. וְאֵלֹו לֹא הוֹצִיא תְּקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ
מִמִּצְרַיִם הָרִי אָנוּ וּבְנֵינוּ וּבְנֵי בְנֵינוּ מִשְׁעֲבָדִים הָיינו לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם.
וְאִפִּילוּ בָּלְנוּ חֲכָמִים בָּלְנוּ נְבוֹנִים בָּלְנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה מִצָּנֶה עָלֵינוּ
לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. וְכָל הַמְרֻבָּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הָרִי זֶה מִשְׁפָּח:**

מעשה ברבי אלעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי
טרפון שהיו מסבין בבני ברק. והיו מספרים ביציאת מצרים כל
אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קריאת
שמע של שחרית:

אמר רבי אלעזר בן עזריה הרי אני בבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר
יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא. שנאמר למען תזכר את
יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך. ימי חייך הימים. כל ימי חייך
להביא הלילות. ותכמים אומרים ימי חייך העולם הזה. כל ימי חייך להביא
לימות המשיח:

ברוך המקום. ברוך הוא. ברוך שנתן תורה לעמו ישראל. ברוך הוא. בנגד
ארבעה בנים דברה תורה. אחד חכם. ואחד רשע. ואחד תם. ואחד
שאינו יודע לשאול:

חכם מה הוא אומר מה הערות והחקים והמשפטים אשר צוה אדני
אלהינו אתכם ואף אתה אומר לו כהלכות הפסח אין מפטירין אחר
הפסח אפיקומן:

רשע מה הוא אומר מה העבדה הזאת לכם. לכם ולא לו. ולפי שהוציא
את-עצמו מן הכלל כפר בעקר. ואף אתה תקחה את שני ואמר לו
בעבור זה עשה אדני לי בצאתי ממצרים. לי ולא לו. אלו היה שם לא היה
נגאל:

תם מה הוא אומר מה זאת. ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו אדני ממצרים
מבית עבדים.

ושאינו יודע לשאול את פתח לו שנאמר והגדת לבנך ביום ההוא לאמר
בעבור זה עשה אדני לי בצאתי ממצרים.

יכול מראש חדש תלמוד לומר ביום ההוא אי ביום ההוא יכול מפעוד יום
תלמוד לומר בעבור זה. בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה
ומרור מנחים לפניך:

מִתְחִלָּה עֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ וְעָבְשׁוּ קֶרְבְּנוּ הַמָּקוֹם לְעִבְדָתוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם פֹּה-אָמַר אֲדֹנָי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
בְּעֶבֶר הִנְהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תָּרַח אֲבִי אֲבִרְהָם וְאֲבִי נָחוֹר וַיַּעֲבְדוּ
אֱלֹהִים אֲחֵרִים:

וְאָקָה-אֶת אֲבִיכֶם אֶת-אֲבִרְהָם מֵעֶבֶר הִנְהָר וְאוֹלָךְ אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן
וְאַרְבֶּה (וְאַרְבֵּי בָתִּים) אֶת זִרְעוֹ וְאֶתְּן לוֹ אֶת יִצְחָק וְאֶתְּן לְיִצְחָק אֶת-
יַעֲקֹב וְאֶת-עֵשָׂו וְאֶתְּן לְעֵשָׂו אֶת הַר שְׁעִיר לְרֵשֶׁת אוֹתוֹ וַיַּעֲקֹב וּבְנָיו יָרְדוּ
מִצְרָיִם:

בְּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל. בְּרוּךְ הוּא שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חָשַׁב אֶת
הַקֵּץ לַעֲשׂוֹת כְּמָה שֶׁאָמַר לְאֲבִרְהָם אֲבִינוּ בְּבְרִית בֵּין הַכְּתוּרִים.
שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר לְאֲבִרְהָם יָדַע תִּדְעַ כִּי גֵר יִהְיֶה זִרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וַיַּעֲבֹדוּם
וְעַנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה: וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ בָּן אֲנֹכִי וְאֲחֵרֵי כֵן
יֵצְאוּ בְּרַכּוּשׁ גָּדוֹל:

צריך להגביה הכוס ולכסות הפת. כן כתב האר"י ז"ל:

וְהִיא שְׁעֵמֻדָּה לְאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ שְׁלֹא אֶחָד בְּלִבָּד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ אֶלֶּא
שְׁבָבֵל-דוֹר וְדוֹר עֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ
מִיָּדָם:

יניח הכוס מידו ויגלה המצות:

צֵא וְלָמַד מִזֶּה בְּקִשׁ לְבָן הָאֶרֶמִי לַעֲשׂוֹת לְיַעֲקֹב אֲבִינוּ. שֶׁפְּרַעְיָה לֹא גֵר אֶלֶּא
עַל הַזְּכָרִים וְלָבָן בְּקִשׁ לַעֲקוֹר אֶת הַכֹּל. שֶׁנֶּאֱמַר אֶרְמִי אֲבִי וַיֵּרַד
מִצְרַיִמָּה וַיְגַר שָׁם בְּמַתִּי מֵעֵט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עֲצוּם וְרַב:

וַיֵּרַד מִצְרַיִמָּה אָנוּם עַל פִּי הַדְּבָר. וַיְגַר שָׁם מִלָּמַד שְׁלֹא יֵרַד יַעֲקֹב אֲבִינוּ
לְהִשְׁתַּקֵּעַ בְּמִצְרַיִם אֶלֶּא לְגוֹר שָׁם. שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמְרוּ אֵל פְּרַעְיָה לְגוֹר
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן כִּי אֵין מִרְעָה לְצֹאֵן אֲשֶׁר לְעִבְדֶיךָ כִּי כִבֵּד הָרַעַב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן
וַעֲתָה יָשְׁבוּ נָא עִבְדֶיךָ בְּאֶרֶץ גִּשְׁן:

בְּמַתִּי מֵעֵט כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ אֲבוֹתֶיךָ מִצְרַיִמָּה וַעֲתָה שְׁמֶיךָ
אֲדֹנָי אֱלֹהֶיךָ כְּבוֹדִכִּי הַשָּׁמַיִם לָרַב: וַיְהִי שָׁם לְגוֹי מְלֻמַּד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל

מִצִּיגִים שָׁם: גָּדוֹל עֲצוּם כְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצֲמוּ
כְּמֵאֵד מְאֹד וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם: וְרַב כְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר וַאֲעֹבֵר עֲלֶיךָ וְאֶרְאֶךָ
מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדַמְיוֹךָ וְאֹמֵר לְךָ בְּדַמְיוֹךָ חַי וְאֹמֵר לְךָ בְּדַמְיוֹךָ חַי: רִבְבָה כְּעֲמֹת
הַשָּׂדֶה נִתְתִּיךָ וַתִּגְדְּלֵי וַתְּבוֹאֵי בְּעַדֵי עַדִּים שָׂדִים נִכְנֵו וּשְׁעָרֶיךָ צְמַח
וְאֵת עֵרֹם וְעָרְיָה:

וַיִּרְעוּ אֶתְנֵו הַמְצָרִים וַיַּעֲנֻנוּ, וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה: וַיִּרְעוּ אֶתְנֵו הַמְצָרִים
כְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר הִבֵּה נִתְחַכְּמָה לוֹ פֶּן יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי תִקְרָאנָה מִלְחָמָה
וְנוֹסֵף גַּם הוּא עַל שְׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ וְעָלָה מִן הָאָרֶץ: וַיַּעֲנֻנוּ כְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר
וַיִּשְׂבוּ עָלָיו שְׂרֵי מַסִּים לְמַעַן עֲנֹתוֹ בְּסִבְלָתָם וַיִּבְּן עָרֵי מִסְכָּנוֹת לְפָרְעֹה אֶת-
פְּתָם וְאֶת-רַעְמֶסֶס: וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה כְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרְךָ: וַיִּמְרְרוּ אֶת-חַיִּיהֶם בְּעֲבֹדָה קָשָׁה כְּחֹמֶר וּבִלְבָנִים
וּבְכָל-עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה אֶת כָּל-עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר עֲבָדוּ בָהֶם בְּפָרְךָ:

וַנִּצְעַק אֶל אֲדֹנָי אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, וַיִּשְׁמַע אֲדֹנָי אֶת קִלְנוּ וַיִּרְא אֶת עֲנֵינוּ וְאֵת עֲמָלְנוּ וְאֵת
לְחַצְנוּ: וַנִּצְעַק אֶל אֲדֹנָי אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ כְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי בַיּוֹם הַרְבִּים הָחֵם
וַיָּמָת מִלֶּךְ מִצְרַיִם וַיֶּאֱנָחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבוֹדָה וַיִּזְעְקוּ וַתַּעַל שׁוֹעַתָם אֶל הָאֱלֹהִים
מִן הָעֲבֹדָה:

וַיִּשְׁמַע אֲדֹנָי אֶת-קִלְנוּ כְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם וַיִּזְכּוּר
אֱלֹהִים אֶת-בְּרִיתוֹ אֶת-אֲבֹרָהֶם אֶת-יַצְחָק וְאֶת-יַעֲקֹב:

וַיִּרְא אֶת עֲנֵינוּ זֶה פְּרִישׁוֹת דֶּרֶךְ אֶרֶץ כְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיַּדַּע אֱלֹהִים:

וְאֵת עֲמָלְנוּ אֵלֹו חַפְנִים כְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר כָּל חֶבֶן הַיְלֹוד הַיֶּאֱרָה תִשְׁלִיכוּהוּ וְכָל
חֶבֶת תַּחֲיִינִן: וְאֵת לְחַצְנוּ זֶה הִדְחַק כְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר וְגַם רֵאִיתִי אֶת הַלְחִץ
אֲשֶׁר מִצְרַיִם לְחַצִּים אֹתָם:

וַיִּזְצֹאנוּ אֲדֹנָי מִמְצָרִים בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה וּבְמִרְא גָדֹל וּבְאֵתוֹת
וּבְמִפְתָּיִם: וַיִּזְצֹאנוּ אֲדֹנָי מִמְצָרִים לֹא עַל יְדֵי מִלְחָמָה וְלֹא עַל יְדֵי
שָׂרָף וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ אֱלֹא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּכַבּוֹדוֹ וּבְעֲצֻמוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר
וְעִבְרָתִי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם כַּלִּילָה הַזֶּה וְהַפִּיתִי כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם

וְעַד בְּהִמָּה וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי אֲדֹנָי: וְעַבְרַתִּי בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֹּאת אֲנִי וְלֹא מִלְּאֲךָ. וְהִפִּיתִי כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי וְלֹא
שָׂרְף. וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי וְלֹא הַשְּׁלִיחַ. אֲנִי אֲדֹנָי. אֲנִי
הוּא וְלֹא אֲחֵר:

בְּיַד חֲזָקָה זֶה הַדָּבָר כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּה יַד אֲדֹנָי הַיּוֹהָה בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בְּשִׂדָּה בְּפוֹסִים
בְּחִמְרִים בְּגִמְלִים בְּבִקְרָה וּבְצֵאן דָּבָר כְּבֵד מְאֹד: וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה זֶה הַחֶרֶב כִּמּוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וְחִרְבּוֹ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַיִם. וּבְמִרְאֵ גִדְלֹל זֶה גְלוּי שְׂכִינָה כִּמּוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר אוֹ הַנֶּסֶף אֱלֹהִים לֹבֵא לָקַחְתָּ לוֹ גּוֹי מִקְרֵב גּוֹי כְּמִסַּת פְּאֵתֶת וּבְמוֹפְתִים
וּבְמִלְחָמָה וּבְיַד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָאִים גְּדֹלִים כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם אֲדֹנָי
אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ: וּבְאֵתוֹת זֶה הַמּוֹטָה כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵת הַמּוֹטָה הַזֹּאת תִּקַּח
בְּיָדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בּוֹ אֵת הָאֵתוֹת: וּבְמִפְתִּים זֶה הַדָּם כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְנָתַתִּי מוֹפְתִים
בְּשָׁמַיִם וּבְאֶרֶץ:

בעת אמירת דם ואש ותמרות עשן, שופכים מהגביע שלושה טפטופים לתוך כלי שבור (ויכוון שהכוס הוא סוד המלכות ושופך מהיין שבתוכו סוד האף והזעם שבה על-ידי כח הבינה לתוך כלי שבור סוד הקליפה שנקראת ארור):

דָּם וְאֵשׁ וְתִמְרוֹת עֶשֶׂן:

דָּבָר אַחֵר: בְּיַד חֲזָקָה שְׁתִּים. וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה שְׁתִּים. וּבְמִרְאֵ גִדְלֹל שְׁתִּים.
וּבְאֵתוֹת שְׁתִּים. וּבְמִפְתִּים שְׁתִּים:
אֵלּוֹ עֶשֶׂר מִכּוֹת שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם. וְאֵלּוֹ הֵן:

באמירת עשר מכות ישפוך עוד עשר שפיכות מהכוס עצמו (ויכוון בשפיכה גם כן כנוצר לעיל) ומה שנשאר בכוס (נעשה סוד יין המשמח) לכך לא ישפוך אלא יוסיף יין:

**דָּם. צְפָרְדַּע. בְּנִים. עֲרוֹב. דָּבָר. שְׁחִין.
בָּרָד. אֲרֵפָה. חֶשֶׁךְ. מַפֵּת בְּכוֹרוֹת:**

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה נוֹתֵן בָּהֶם סְמָנִים:

דְּצ"ךְ. עַד"ש. פֶּאח"ב:

רבי יוסי הגלילי אומר: מנין אתה אומר שלקו המצרים במצרים עשר מכות ועל הים לקו חמשים מכות. במצרים מה הוא אומר ויאמרו החרטמים אל פרעה אצבע אלהים היא. ועל הים מה הוא אומר וירא ישראל את הים הגדלה אשר עשה אדני במצרים וייראו העם את אדני ויאמינו באדני ובמשה עבדו: כמה לקו באצבע עשר מכות. אמור מעתה במצרים לקו עשר מכות. ועל הים לקו חמשים מכות:

רבי אליעזר אומר מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים היתה של ארבע מכות שנאמר ישלח כס חרון אפו עברה וזעם וצרה משלחת מלאכי רעים: עברה אחת. וזעם שתיים. וצרה שלש. משלחת מלאכי רעים ארבע. אמור מעתה במצרים לקו ארבעים מכות ועל הים לקו מאתיים מכות:

רבי עקיבא אומר: מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים היתה של חמש מכות. שנאמר ישלח כס חרון אפו עברה וזעם וצרה משלחת מלאכי רעים. חרון אפו אחת. עברה שתיים. וזעם שלש. וצרה ארבע. משלחת מלאכי רעים חמש. אמור מעתה במצרים לקו חמשים מכות ועל הים לקו חמשים ומאתים מכות:

כמה מעלות טובות למקום עלינו:

- אלו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים דינו:
- אלו עשה בהם שפטים ולא עשה באלהיהם דינו:
- אלו עשה באלהיהם ולא הרג את גבוריהם דינו:
- אלו הרג את-גבוריהם ולא נתן לנו את ממונם דינו:
- אלו נתן לנו את ממונם ולא קרע לנו את הים דינו:
- אלו קרע לנו את הים ולא העבירנו בתוכו בחרבה דינו:
- אלו העבירנו בתוכו בחרבה ולא שקע צרינו בתוכו דינו:
- אלו שקע צרינו בתוכו ולא ספק צרבנו במדבר ארבעים שנה דינו:
- אלו ספק צרבנו במדבר ארבעים שנה ולא האכילנו את הפן דינו:
- אלו האכילנו את-הפן ולא נתן לנו את השבת דינו:
- אלו נתן לנו את השבת ולא קרבנו לפני הר סיני דינו:
- אלו קרבנו לפני הר-סיני, ולא נתן לנו את התורה דינו:
- אלו נתן לנו את-התורה ולא הכניסנו לארץ ישראל דינו:
- אלו הכניסנו לארץ ישראל ולא בנה לנו את בית הפחירה דינו:

על אחת במה וכמה טובה כפולה ומכפלת למקום עלינו. שהוציאנו ממצרים. ועשה בהם שפטים. ועשה באלהיהם. והרג את בכוריהם. ונתן לנו את ממונם. וקרע לנו את היבם. והעבירנו בתוכו בחרבה. ושקע צרינו בתוכו. וספק צרכנו במדבר ארבעים שנה. והאכילנו את הפן. ונתן לנו את השפת. וקרענו לפני הר סיני. ונתן לנו את התורה. והכניסנו לארץ ישראל. ובהנה לנו את בית הבחירה לכפר על כל עונותינו:

רפן ומליאל היה אומר כל-שלא אומר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו. ואלו הן:

פסח. מצה. ומרור:

פסח שהיו אבותינו אוכלים בזמן שבית המקדש קיים על שום מה. על שום שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים. שנאמר ואמרתם זבח פסח הוא לאדני אשר פסח על-בתי בני ישראל במצרים בנגפו את-מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו:

מחזיק בידו את המצה החצויה (שנפרסה) ויאמר:

מצה זו שאנו אוכלים על שום מה. על שום שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא וגאלם. שנאמר ויאפו את הפצק אשר הוציאו ממצרים עגות מצות פי לא חמץ פי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם:

נוטל המרור אשר באמצע הקערה בידו, ויאמר:

מרור זה שאנו אוכלים על שום מה. על שום שמררו המצרים את-חיי אבותינו במצרים. שנאמר וימררו את-חיייהם בעבדה קשה בחמר ובלבנים ובכל-עבדה בשדה את כל-עבדתם אשר עבדו בהם בפרך:

בכל-דור ודור חיב אדם לראות את-עצמו כאלו הוא יצא ממצרים. שנאמר והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה אדני לי פצאתי ממצרים: לא את-אבותינו בלבד גאל הקדוש ברוך הוא ממצרים אלא אף אותנו גאל עמם. שנאמר ואתנו הוציא משם למען הביא אתנו לתת לנו את-הארץ אשר נשבע לאבותינו:

יכסה את המצות ויגביה את הכוס ואוחזו בידו עד סיום ברכת אשר גאלנו (המסיימת במילים "גאל ישראל"):

לפִיכֶךָ אֲנַחְנוּ תִיבִים לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבַּח לְפָאֵר לְרוֹמַם לְהַדָּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּם. לְמִי שַׁעֲשֵׂה לְאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ אֵת כָּל הַנְּסִים הָאֵלֹהִים. הוֹצִיאֵנוּ מֵעֲבֹדוֹת לְחֵרוֹת. מִיָּגוֹן לְשִׁמְחָה. וּמֵאֲכָל לַיּוֹם טוֹב. וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹר גָּדוֹל. וּמִשְׁעֶבֶד לְגָאֵלָה. וְנֹאמַר לְפָנֶיךָ הַלְלוּיָהּ:

א הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עֲבָדֶי אֲדֹנָי הַלְלוּ אֵת שֵׁם אֲדֹנָי: ב יְהִי שֵׁם אֲדֹנָי מְבָרֵךְ מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם: ג מִמְזֹרַח שָׁמֶשׁ עַד מְבֹאֵז מְהַלֵּל שֵׁם אֲדֹנָי: ד רַם עַל כָּל גּוֹיִם אֲדֹנָי עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: ה מִי כְּאֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבִּיחַ לְשִׁבְתָּ: ו הַמְּשַׁפִּילֵי לְרֵאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבְאָרֶץ: ז מְקוֹמֵי מַעְפָּר דָּל מֵאֲשַׁפֵּת יָרִים אֲבוֹיוֹן: ח לְהוֹשִׁיבֵי עִם גְּדִיבִים עִם גְּדִיבֵי עַמּוֹ: ט מוֹשִׁיבֵי עֶקְרַת הַבַּיִת אִם הַבָּנִים שִׁמְחָה הַלְלוּיָהּ:

א בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לְעוֹ: ב הִיָּתָה יְהוּדָה לְקַדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מִמְּשֻׁלּוֹתָיו: ג הַיָּם רָאָה וַיִּנָּם הַיָּרְדֵּן יִסָּב לְאַחֹר: ד הַחֲרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים גְּבָעוֹת כְּבָנֵי צֹאן: ה מַה לָּךְ הַיָּם כִּי תִנּוּם הַיָּרְדֵּן תִּסָּב לְאַחֹר: ו הַחֲרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים גְּבָעוֹת כְּבָנֵי צֹאן: ז מִלִּפְנֵי אֲדוֹן חוּלֵי אֶרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: ח הַהֲפִכֵי הַצּוּר אֲנִים מִיּוֹם הַלְּמִישׁ לְמַעֲיָנוּ מִיּוֹם:

כְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר גָּאֲלָנוּ וְגָאֵל אֵת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם וְהַגִּיעֵנוּ הַלְלוּיָהּ הַזֶּה לְאֲכָל-בּוֹ מִצָּה וּמְרוֹר. כֵּן אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַגִּיעֵנוּ לְמוֹעֲדִים וְלִרְגָלִים אַחֲרִים הַפְּאִים לְקַרְאֲתֵנוּ לְשָׁלוֹם שְׂמֵחִים כְּבָנֵי עִירָךְ וְשִׁשִּׁים בְּעֲבוּרְתֶךָ וְנֹאכַל שֵׁם מִן הַזְּבָחִים וּמִן הַפְּסָחִים (ואם חל ליל הסדר במוצאי שבת: מן הפסחים ומן הזבחים) אֲשֶׁר יַגִּיעַ דָּמָם עַל קִיר מִזְבִּיחֶךָ לְרַצּוֹן וְנוֹדָה לָּךְ שִׁיר חֲדָשׁ עַל גְּאֻלְתֵּנוּ וְעַל פְּדוּת נַפְשֵׁנוּ: כְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי גָּאֵל יִשְׂרָאֵל:

ומברך ושיתה בהסיבה:

כְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן:

רחצה

ואחר כך נוטל ידיו ומברך :

בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם:

מוציא

ויאחז בכל שלשת המצות שעל הקערה כסדר שהניחם – הפרוסה בין שתי השלימות ויברך :

בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ:

מצה

ולא יבצע מהן, אלא יניח המצה השלישית (התחתונה) להשמט מיזו. ויברך על הפרוסה (החצויה) עם העליונה טרם ישברם, ברכה זו. ויכוין במחשבתו לפטור גם-כן אכילת הכריכה שממצה השלישית וגם אכילת האפיקומן יפטור בברכה זו :

בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מִצָּה:

ואחר כך יבצע כזית (שיעור מדת 'כזית': כשליש מצת-יד) מכל אחת משתיהן (מהעליונה ומהחצויה) ויאכל ביחד ובהסיבה:

מרור

ואחר כך יקח כזית מרור, ויטבל בחרוסת, וינער החרוסת מעליו כדי שלא יתבטל טעם המרירות, ויברך ברכה זו :

בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מָרוֹר:

ויאכלנו בלי הסיבה :

בורך

ואחר כך יקח מצה השלישית התחתונה, וחזרת (המרור בתחתית הקערה) עמה כשיעור כזית, ויטבול בחרוסת ויכרכם ביחד (מצה ממעל ומצה מתחת), ויאמר זה :

**בֵּן עֲשֵׂה הֲלַל בְּזִמְנֵי שְׁפִית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם הָיָה בּוֹרֵךְ פֶּסַח מִצָּה וּמָרוֹר וְאוֹכֵל בְּיַחַד.
בְּמוֹ שְׁנֵאָמַר עַל מִצּוֹת וּמָרָרִים וְאִכְלָהוּ:**

ואוכלם ביחד [ובהסיבה] :

שלתן עורך

ואחר כך אוכל ושותה כדי צרכו. ויכול לשתות יין בין כוס ב' לגי' :

צפון

ואחר כך יקח האפיקומן ויחלקו לכל בני ביתו לכל אחד כזית (ואם לא מספיק מצת עורך הסדר יחלק להם ממצה אחרת), ויאכל בהסיבה. וצריך לאכלו קודם חצות :

ואחר כך מוזגין לו כוס שלישי ואומר עליו ברכת המזון:

א שיר המעלות בשוב אדני את-שבת ציון חיינו כהלמים: ב אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה אז יאמרו בגוים הגדיל אדני לעשות עם אלה: ג הגדיל אדני לעשות עמנו חיינו שמחים: ד שובה אדני את שבתנו פאפיקים פננב: ה הזרעים בדםעה ברנה יקצרו: ו הלזך ילך ובכה נשא משך-הזרע בא יבא ברנה נשא אלמותיו:

א לבני קרח מזמור שיר יסודתו בהררי קדש: ב אוהב יי שערי ציון מכל משפנות יעקב: ג נבדודת מדבר כך עיר האלהים סלה: ד אזכיר רחב ובבל לידעי הגה פלשת וצור עם פוש זה ילד שם: ה ולציון יאמר איש ואיש ילד בה והוא יכוננה עליון: ו יי יספר בכתוב עמים זה ילד שם סלה: ז ושרים כהללים כל מעיני כך:

אברכה את יי בכל עת תמיד תהלתו בפני: סוף דבר הפל נשמע את האלהים ורא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם: תהלת יי ודבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד: ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם תלליה:

קודם מים אחרונים יאמר פסוק זה:

זה חלק אדם רשע מאלהים ונחלת אמרו מאל:

ואחר שוטף קצות אצבעותיו במים (מים אחרונים) ויאמר פסוק זה:

ויברך אלי זה השלחן אשר לפני יי:

אם מברכין בזימון אומר המברך:

רבותי נברך:

וענין המסובין: יהי שם יי מברך מעתה ועד עולם:

וחזור המברך: יהי שם יי מברך מעתה ועד עולם:

המברך אומר: ברשות מרגן ורבנן ורבתי נברך שאכלנו משלו:

וענין המסובין: ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו:

ואם הם עשרה (או יותר): נברך אלהינו שאכלנו משלו:

וענין המסובין: ברוך אלהינו שאכלנו משלו ובטובו חיינו:

ומי שלא אכל עונה: ברוך אלהינו ומברך שמו תמיד לעולם ועד:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם הֵן אֵת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוֹבוֹ כִּחַן בְּחֶסֶד
וּבְרַחֲמִים הוּא נוֹתֵן לָחֶם לְכָל בֶּשֶׂר כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ: וּבְטוֹבוֹ הַגָּדוֹל
עִמָּנוּ תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ וְאֵל יַחֲסֵר לָנוּ מִזּוֹן לְעוֹלָם וָעֶד: בְּעִבּוֹר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל
כִּי הוּא אֵל זָן וּמַפְרֵג לְכָל וּמְטִיב לְכָל וּמְכִיֵּן מִזּוֹן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא
בְּאִמּוֹר פּוֹתַח אֶת-יַדְךָ וּמְשַׁבֵּעַ לְכָל-חַי רָצוֹן: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הֵן אֵת
הַכֹּל:

נִזְכָּר לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לְאַבְוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֲמֻדָּה מְזֻכָּה וּרְחֻבָּה
וְעַל שֶׁהוֹצַאתָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְדִיתָנוּ מִיַּד עֲבָדִים
וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחֲתַמְתָּ בְּבִשְׂרֵנוּ וְעַל תּוֹרַתְךָ שֶׁלְּמַדְתָּנוּ וְעַל חֻקְךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ
וְעַל חַיִּים חֵן וְחֶסֶד שֶׁחֻנַּנְתָּנוּ וְעַל אֲכִילַת מִזְּוֹן שֶׁאַתָּה זָן וּמַפְרֵג אֹתָנוּ
תָּמִיד בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה:

וְעַל הַכֹּל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לְךָ וּמְבָרְכִים אוֹתְךָ יִתְבַּרְךָ שְׁמִיךָ בְּפִי
כֹּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: כְּפִתּוֹב וְאֲכַלְתָּ וְשִׁבַּעְתָּ וּבִרְכַתָּ אֵת יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לְךָ: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה עַל הָאָרֶץ וְעַל
הַמִּזְוֵן:

רַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַם עִירְךָ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן
כְּבוֹדְךָ וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחְךָ וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ
שֶׁנִּקְרָא שְׁמִיךָ עָלָיו: אֱלֹהֵינוּ אָבִינוּ רֹעֵנוּ זֹנֵנּוּ פְּרֻגְסֵנוּ וְכַלְפָּלְנוּ וְהַרְוִיחְנוּ
וְהַרְנוּ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִהַרְהָ מִכָּל-צָרוֹתֵינוּ: וְנָא אֵל-תַּצְרִיכֵנוּ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ. לֹא לִיּוֹדֵי מַתְנַת בֶּשֶׂר וְדָם וְלֹא לִיּוֹדֵי הַלְוָאתֶם כִּי אִם לִיְדֶיךָ הַמְּלֵאָה
הַפְּתוּחָה הַקְּדוּשָׁה וְהַרְחֵבָה שְׁלֵא נִבּוֹשׁ וְלֹא נִפְלֵם לְעוֹלָם וָעֶד:

בשבת: רְצֵה וְתַחֲלִיצֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כְּמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִצְוֹת יוֹם הַשְּׁבִיעִי הַשְּׁבֶת הַגָּדוֹל
וְהַקְּדוֹשׁ הַזֶּה כִּי יוֹם זֶה גָּדוֹל וְקְדוֹשׁ הוּא לְפָנֶיךָ לְשֶׁבֶת-בוֹ וְלַגֹּת-בוֹ
בְּאַהֲבָה כְּמִצְוֹת רְצוֹנְךָ. וּבְרָצוֹנְךָ הִנִּיחַ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שְׁלֵא תִהְיֶה צָרָה וְיָגוֹן וְאֲנַחָה
כִּיּוֹם מְנוּחָתָנוּ. וְהִרְאֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּנִחְמַת צִיּוֹן עִירְךָ וּבְכַנְּנֵן יְרוּשָׁלַם עִיר קְדֻשְׁךָ כִּי
אַתָּה הוּא בַעַל הַיְשׁוּעוֹת וּבַעַל הַנְּחֻמוֹת:

אלהינו ואלהי אבותינו יעלה ויבא. ויגיע ויראה וירצה. וישמע ויפקד ויזכר. וזכרוננו ופקדוננו. וזכרון אבותינו. וזכרון משית בן-דוד עבדך. וזכרון ירושלים עיר קדשך. וזכרון כל-עמך בית ישראל לפניך לפלטה למוכה. לחן ולחסד ולרחמים ולחיים טובים ולשלום. ביום חג המצות הזה. ביום טוב מקרא קדש הזה. זכרנו יהיה אלהינו בו למוכה. ופקדנו בו לברכה. והושיענו בו לחיים טובים: ובדבר ישועה ורחמים חום ותנונו ורחם עלינו והושיענו פי אליך עינינו. פי אל מלך חנון ורחום אתה: ובנה ירושלים עיר הקדש במהרה בימינו. ברוך אתה יהוה בנה ברחמינו ירושלים. אמן:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם האל. אבינו מלפנו. אדירנו בוראנו גואלנו יוצרנו. קדושנו קדוש יעקב רוענו רועה ישראל המלך הטוב והמטיב לכל בכל יום ויום. הוא היטיב לנו. הוא מטיב לנו. הוא ייטיב לנו. הוא גמלנו הוא גומלנו הוא יגמלנו לעד. לחן ולחסד ולרחמים. ולרחם הצלה ותצלחה. ברכה וישועה. נחמה פרנסה וכלפלה ורחמים וחיים ושלום וכל-טוב ומכל-טוב לעולם אל יחסרנו: הרחמן הוא ימלך עלינו לעולם ועד: הרחמן הוא יתברך בשמים ובארץ: הרחמן הוא ישתבח לדור דורים ויתפאר בנו לעד ולנצח נצחים ויתחדד בנו לעד ולעולמי עולמים: הרחמן הוא יפרנסנו בכבוד: הרחמן הוא ישבור על גלות מעל צוארנו והוא יוליכנו קוממויות לארצנו: הרחמן הוא ישלח ברכה מרבה בבית זה ועל שלחן זה שאכלנו עליו: הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו הנביא זכור לטוב ויבשר-לנו בשורות טובות ישועות ונחמות: הרחמן הוא יברך את אבי מורי בעל הבית הזה ואת-אמי מורתו בעלת הבית הזה אותם ואת-ביתם ואת-ורעם ואת כל-אשר להם אותנו ואת-כל אשר לנו: כמו שברך את אבותינו אברהם יצחק ויעקב בכל מפל כל בן יברך אותנו (בני בריה) בלנו יחד בברכה שלמה ונאמר אמן:

ממרום ילמדו עליו ועלינו זכות שתהא למשמרת שלום ונשא ברכה מאת יהוה וצדקה מאלהי ישענו ונמצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם:

בשבת: הַרְחַמֵּן הוּא יִגְחִילֵנוּ לְיוֹם שְׁבִלּוֹ שַׁבַּת וּמְנוּחָהּ לְחַיֵּי הָעוֹלָמוֹם:

הַרְחַמֵּן הוּא יִגְחִילֵנוּ לְיוֹם שְׁבִלּוֹ טוֹב:

הַרְחַמֵּן הוּא יִזְכְּנוּ לְיָמֹת הַמְּשִׁיחַ וְלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. מִגְדֵּל יִשׁוּעוֹת מִלְּפָנָיו וְעֵשָׂה חֶסֶד לְמִשְׁיחוֹ לְדָוִד וְלְזֹרְעוֹ עַד עוֹלָם: עוֹשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן:

יִרְאוּ אֶת יְהוָה קִדְשׁוֹ כִּי אֵין מִחְסוֹר לְיִרְאָיו: כְּפִירִים רָשׁוּ וְרַעֲבֹ וְדַרְשֵׁי יְהוָה לֹא יִחְסְרוּ כָּל-טוֹב: הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֶסְדּוֹ: פּוֹתַח אֶת יַדְךָ וּמְשַׁבֵּיעַ לְכָל חַי רִצּוֹן: בְּרוּךְ הַגֹּבֵר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיהוָה וְהָיָה יְהוָה מִבְּטָחוֹ:

ומברך על הכוס ושותה בהסיבה:

בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן:

מוזגין כוס רביעית ופותחין הדלת לכבוד כניסת אליהו הנביא ואומרים:

שְׂפַךְ הַמֵּתֶךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּךָ. וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרְאוּ: כִּי אָבַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נֹחַו הַשָּׁמַיִם: שְׂפַךְ עֲלֵיהֶם וְעַמְּךָ וַחֲרוֹן אַפְּךָ יִשָּׁנֶם: תִּרְדֹּף בְּאֵף וּתְשַׁמְדֵם מִתַּחַת שָׁמַי אֲדָנִי:

הלל נרצה

לֹא לָנוּ אֲדָנִי לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כְּבוֹד עַל חֶסְדְּךָ עַל אֲמוּנָתְךָ: לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אֵיךָ נָא אֱלֹהֵיהֶם: וְאֱלֹהֵינוּ בְּשָׁמַיִם כָּל אֲשֶׁר חָפֵץ עֲשֵׂה: עֲצִיבֵיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יָדֵי אָדָם: פֶּה לֶהֱם וְלֹא יִדְבְּרוּ עֵינֵי לֶהֱם וְלֹא יִרְאוּ: אָזְנוֹי לֶהֱם וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵף לֶהֱם וְלֹא יִרְיִחוּ: יָדֵיהֶם וְלֹא יִמְיִשוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יִתְלַכּוּ: לֹא יִהְיוּ בְּגִרוֹנָם: כְּמוֹתֵם יִהְיוּ עֲשִׂיהֶם כָּל אֲשֶׁר-בְּטַח בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל בְּטַח בְּאֲדָנִי עוֹרֵם וּמְנַגֵּם הוּא: בֵּית אֱהֲרֹן בְּטַחוֹ בְּאֲדָנִי עוֹרֵם וּמְנַגֵּם הוּא: יִרְאֵי אֲדָנִי בְּטַחוֹ בְּאֲדָנִי עוֹרֵם וּמְנַגֵּם הוּא:

אֲדָנִי זָכְרֵנוּ יְבָרַךְ יְבָרַךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרַךְ אֶת בֵּית אֱהֲרֹן: יְבָרַךְ יִרְאֵי אֲדָנִי הַקְּטָנִים עִם הַגְּדֹלִים: יִסֵּף אֲדָנִי עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם: בְּרוּכִים אַתֶּם לְאֲדָנִי עֲשֵׂה שָׁמַיִם וְאָרֶץ: הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לְאֲדָנִי וְהָאָרֶץ נָתַן לְבְנֵי אָדָם: לֹא תִמְתִּים יִתְלַלוּ יְהִי וְלֹא כָּל-יִרְדֵי דוּמָה: וְאַנְחֵנוּ נְבָרַךְ יְהִי מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

אֶהְבֶּתִי כִּי יִשְׁמַע אֲדֹנָי אֶת קוֹלִי תַחֲנוּנָי: כִּי הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבִנְיָ אֶקְרָא: אֶפְסוּנִי תְּכַלִּי מוֹת וּמִצָּרִי שְׂאוֹל מִצְאוּנִי צָרָה וַיְגוֹן אֲמַצָּא: וּבִשְׁם־אֲדֹנָי אֶקְרָא אֲנִי אֲדֹנָי מִלְּטָה נַפְשִׁי: חָנוּן אֲדֹנָי וְצַדִּיק וְאֱלֹהֵינוּ מֵרַחֵם: שִׁמְרֵם שְׂתֵאִים אֲדֹנָי דַּלְתִּי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: שׁוּבִי נַפְשִׁי לְמִנוּחַי כִּי אֲדֹנָי גָּמַל עָלַי כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמוֹת אֶת־עֵינִי מִן־דְּמוּעָה אֶת־הַגְּלִי מִדַּחִי: אֶתְחַלֵּךְ לִפְנֵי אֲדֹנָי בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עֲנִיתִי מְאֹד: אֲנִי אֲמַרְתִּי בְּחַפְזִי כָּל הָאָדָם טוֹב:

מַה אָשִׁיב לֵאדֹנָי כָּל־תַּגְּמוּלוֹהִי עָלַי: כּוֹס יִשׁוּעוֹת אֲשֶׁא וּבִשְׁם אֲדֹנָי אֶקְרָא: נִדְרֵי לֵאדֹנָי אֲשֶׁלֶם נִגְדָה־נָא לְכָל עַמּוֹ: יִקָּר בְּעֵינֵי אֲדֹנָי הַפְּנוּתָה לְחַסִּידָיו: אֲנִי אֲדֹנָי כִּי אֲנִי עַבְדְּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמִתְךָ שֶׁתַּחַת לְמוֹסְרֵי: לְךָ אֲזַכֵּר וְכָה תוֹדָה וּבִשְׁם אֲדֹנָי אֶקְרָא: נִדְרֵי לֵאדֹנָי אֲשֶׁלֶם נִגְדָה־נָא לְכָל עַמּוֹ: בְּחַצְרוֹת בַּיִת אֲדֹנָי בְּתוֹכֵי יְרוּשָׁלַם הַלְלוּיָהּ:

הִלְלוּ אֶת אֲדֹנָי כָּל יְמֵי שְׁבַחְוָהוּ כָּל־הָאֲמִים: כִּי גִבֹר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וְאַמֶּת־אֲדֹנָי לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

הוֹדוּ לֵאדֹנָי כִּי טוֹב	כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
יֹאמֶר נָא יִשְׂרָאֵל	כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
יֹאמְרוּ נָא בֵּית אֶהְרֹן	כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
יֹאמְרוּ נָא יְרֵאֵי אֲדֹנָי	כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

מִן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְהוָה עֲנֵנִי בְּמִרְחַב יְהוָה: אֲדֹנָי לִי לֹא אֵירָא מִה־יַּעֲשֶׂה לִּי אָדָם: אֲדֹנָי לִי בְּעֵזְרִי וְאֲנִי אֲרָאָה בְּשִׁנְאֵי: טוֹב לְחַסוֹת בְּאֲדֹנָי מִבְּטָח בְּאָדָם: טוֹב לְחַסוֹת בְּאֲדֹנָי מִבְּטָח בְּנָדִיבִים: כָּל יְמֵי חַסְדּוֹ בִּשְׁם אֲדֹנָי כִּי אֲמִילֵם: סְבוּנִי גַם סְכַבּוּנִי בִשְׁם אֲדֹנָי כִּי אֲמִילֵם: כְּדַבְרֵים דִּעֲבֹ בְּאֵשׁ קוֹצִים בִּשְׁם אֲדֹנָי כִּי אֲמִילֵם: הִחֵה דְחִיתִנִּי לְנֶפֶל וְאֲדֹנָי עֲזָרְנִי: עֲזֵי וְזָמַרְתָּ יְהוָה וְהִי לִי לִישׁוּעָה: קוֹל הַיָּהּ וְיִשׁוּעָה בְּאֶחָלִי צַדִּיקִים יִמְּוֶן אֲדֹנָי עֲשֶׂה חֵיל: יִמְּוֶן אֲדֹנָי רוֹמְמָה יִמְּוֶן אֲדֹנָי עֲשֶׂה חֵיל: לֹא־אֲמוֹת כִּי אֶתִּיה וְאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי־יְהוָה: יִפֹּר יִסְרְנֵי יְהוָה וְלַמּוֹת לֹא נִתְּנֵנִי: שִׁתְּחוּ לִי שְׁעָרֵי צָדֵק אֲבֹא בָם אֲזַכֵּר יְהוָה: זֶה הַשֶּׁעַר לֵאדֹנָי צַדִּיקִים יְבֹאוּ בוֹ: אֲזַכֵּר כִּי עֲנִיתִנִּי וְתַחֲוִי לִי לִישׁוּעָה: אֲזַכֵּר כִּי עֲנִיתִנִּי וְתַחֲוִי לִי לִישׁוּעָה: אֲבָן מֵאֲסוֹ הַבּוֹנִים הִתְּה לְרֹאשׁ פְּנֵה: מֵאֵת אֲדֹנָי הִתְּה זֹאת הִיא נִפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ: מֵאֵת אֲדֹנָי הִתְּה זֹאת הִיא נִפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ: זֶה הַיּוֹם עֲשֶׂה אֲדֹנָי נִגִּילָה וְנִשְׂמַחָה בוֹ: זֶה הַיּוֹם עֲשֶׂה אֲדֹנָי נִגִּילָה וְנִשְׂמַחָה בוֹ:

אָנָּה אֲדֹנָי הוֹשִׁיעָה נָּא:	אָנָּה אֲדֹנָי הוֹשִׁיעָה נָּא:
אָנָּה אֲדֹנָי הַצְּלִיחָה נָּא:	אָנָּה אֲדֹנָי הַצְּלִיחָה נָּא:

בְּרוּךְ הוּא שֵׁם אֲדֹנָי בְּרַכְנוּכֶם מִבֵּית אֲדֹנָי: בְּרוּךְ הוּא שֵׁם אֲדֹנָי בְּרַכְנוּכֶם מִבֵּית אֲדֹנָי: אֵל
אֲדֹנָי וַיָּאָר לָנוּ אֲסֵרוּ חַג בְּעֵבְתֵיכֶם עַד קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ: אֵל אֲדֹנָי וַיָּאָר לָנוּ אֲסֵרוּ
חַג בְּעֵבְתֵיכֶם עַד קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ: אֵלֵי אַתָּה וְאוֹדֶךָ אֱלֹהֵי אֲרוֹמְמֶךָ: אֵלֵי אַתָּה וְאוֹדֶךָ אֱלֹהֵי אֲרוֹמְמֶךָ:
הוֹדוּ לֵאדֹנָי כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ: הוֹדוּ לֵאדֹנָי כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:

יִחְלְלוּךָ אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ (על) כָּל מַעֲשֵׂיךָ וְחִסְדֵיךָ צְדִיקוֹת עוֹשֵׂי רִצּוֹנְךָ וְכָל-עֲמֻךָ בֵּית
יִשְׂרָאֵל בְּרַנָּה יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ וַיִּשְׁבְּחוּ וַיִּפָּאֲרוּ וַיְרוֹמְמוּ וַיַּעֲרִיצוּ וַיַּקְדִּישׁוּ וַיְמַלִּיכוּ אֶת
שִׁמְךָ מִלְּפָנָי, כִּי לָךְ טוֹב הַחֹדוֹת וְלִשְׁמֶךָ נֶאֱחָה לְזַמֵּר, כִּי מַעֲוָלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל:

הוֹדוּ לֵאדֹנָי כִּי טוֹב	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
הוֹדוּ לֵאדֹנָי הָאֱדֹנִים	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבָדוּ	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
לַעֲשֵׂה הַשְּׁמַיִם בְּתַבּוּנָה	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
לַעֲשֵׂה אוֹרִים גְּדוֹלִים	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְמַמְשֶׁלֶת יוֹם	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
אֶת הַיָּרֵחַ וְכּוֹכָבִים לְמַמְשֶׁלוֹת בְּלִילָה	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
לְמַכָּה מִצָּרִים בְּבִכּוּרֵיהֶם	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
בֵּינָה חֹזֶקָה וּבִזְרוּעַ נְטוּיָה	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
לְגִזֵּר יָם סוֹף לְגִזְרִים	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
וְהַעֲבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
וְנָעַר פֶּרְעֹה וְחִילּוֹ בַּיָּם-סוֹף	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
לְמוֹלִיד עַמּוֹ בְּמִדְבָּר	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
לְמַכָּה מַלְכִים גְּדוֹלִים	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
וַיַּהֲרֹג מַלְכִים אֲדִירִים	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
לְסִיחּוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
וּלְעִיּוֹג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
וְנָתַן אֶרֶץ אֲרָצִים לְנַחֲלָה	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עֲבָדוּ	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
שֶׁבַשְׁפָּלָנוּ זָכַר לָנוּ	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
וַיִּפְרַקְנוּ מִצָּרֵינוּ	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
נָתַן לָחֶם לְכָל בֶּשֶׂר	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:
הוֹדוּ לָאֵל הַשְּׁמַיִם	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדּוּ:

נשמות כל מי תברך את שמך אדני אלהינו. ורוח כל בשר תפאר ותרום זכרך
מלפנו תמיד. מן-העולם ועד-העולם אתה אל. ומבלעדך אין לנו
מלך גואל ומושיע הודה ומציל ומפרנס ומרחם בכל עת צרה וצוקה אין לנו
מלך אלא אתה: אלהי הראשונים והאחרונים אלוה כל בריות אדון כל-תולדות
המהלל ברב התשפחות. המנהיג עולמו בחסד ובריותיו ברחמים. ואדני הנה לא
יגום ולא יישן. המעורר ישנים והמקיץ נרדמים והמשיח אלמים והמתיר
אסורים והפומך גופלים והזקף פפופים. לך לברך אנהנו מודים. אלו פיני מלא
שירה בים ולשונינו רנה בהמון גליו ושפותיניו שבת במרחבי רקיע ועינינו
מאירות בשמש וכירח וידינו פרושות בנשרי שמים והגלינו קלות באילות: אין
אנו מספיקים להודות לך אדני אלהינו ואלהי אבותינו ולברך את-שמך על-
אחת מאלף אלפי אלפים ורפי רבבות פעמים המובות נסים ונפלאות שעשית
עמנו ועם אבותינו מלפנים: ממצרים גאלתנו אדני אלהינו. מבית עבדים
פדיתנו. ברעב זנתנו ובשבע בלפלתנו מחרב הצלתנו ומדבר מלטתנו ומחלים
רעים ונאמנים דליתנו: עד הנה עזרונו רחמיך ולא עזבונו חסדיך. ואל תמשנו
אדני אלהינו לנצח: על בן אברים שפלגת בנו ורוח ונשמה שנפחת באפינו
ולשון אשר שמת בפינו: הן הם יודו ויברכו וישבחו ויפארו וירוממו ויעריצו
ויקדישו וימליכו את שמך מלפנו: כי כל פה לך יודה וכל-לשון לך תשבוע. וכל
עין לך תצפה וכל-ברך לך תברע וכל-קומה לפניך תשתחוה. וכל-הלכות
ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו לשמך. בדבר שכתוב כל עצמתי תאמרנה אדני
מי כמוך. מציל עני מחזק מפני ועני ואביון מגלו: מי ידמה-לך ומי ישנה-לך
ומי יערך-לך. האל הגדול הגבור והנורא אל עליון קנה שמים וארץ: נהללך
ונשבחך ונפארך ונברך את-שם קדשך. באמור לדוד ברכי נפשי את אדני וכל
קרכי את שם קדשו: האל בתעצמות עוז הגדול בכבוד שמך. הגבור לנצח
והנורא בנוראותיך. המלך היושב על פסא רם ונשא:

שוכן עד מרום וקדוש שמו. וכתוב רננו צדיקים באדני לישרים נאזה תהלה: בפי
ישרים תתרום. ובשפתי צדיקים תתברך. ובלשון חסידים תתקדש. ובקרב
קדושים תתהלל: ובמקהלות רבבות עמך בית ישראל ברנה ותפאר שמך מלפנו
בכל-דור ודור שכן חובת כל-היצורים. לפניך אדני אלהינו ואלהי אבותינו להודות
להלל לשבח לפאר לרום לתדר לברך לעלה ולקלם על כל דברי שירות
ותשפחות דוד בן ישי עבדך משיחך:

וּבְכֵן יִשְׁתַּבַּח שְׁמוֹךְ לְעַד מִלְפָּנֵינוּ הָאֵל מֶלֶךְ הַגְּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ.
כִּי לָךְ נָאָה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעַד שִׁיר וּשְׁבַחָה הַלֵּל
וְזִמְרָה עִז וּמְמִשְׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתַפְאֲרַת קִדְשָׁה וּמְלֻכוֹת.
בְּרֻכּוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמּוֹךְ הַגְּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ וּמַעֲוֹלָם עַד עוֹלָם אֵתָּה אֵל: בְּרוּךְ
אַתָּה אֲדֹנָי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתְּשׁוּבָה אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלְאוֹת בּוֹרֵא
כָּל-הַנְּשָׁמוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ יְחִיד חַי הַעוֹלָמִים:

הנוהגים לומר פזמונים, אין להפסיק בהם בין ברכה זו ובין ברכת הכוס, אלא מיד אחר-כך יברך על כוס ד':

בְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן: וְשׁוּתָה בַּחֲסִיבָה

ברכה אחרונה על הגפן:

בְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה וְעַל
אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וְרַחֲבָה שְׂרָצִית וְהַנְּחַלְתָּ לְאֲבוֹתֵינוּ לֶאֱכֹל מִפְּרִיָּהּ וּלְשַׁבּוֹעַ
מִטּוֹבָה רַחֵם נָא יְהוָה עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ וְעַל-יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ וְעַל-צִיּוֹן מוֹשְׁבַן כְּבוֹדְךָ וְעַל
מוֹזַבְחֶךָ וְעַל-הַיְכָלְךָ. וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקִּדְשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ.
וְשִׁמְחֵנוּ בָּהּ וּנְבָרְכֶךָ בְּקִדְשָׁה וּבְטַהֲרָה (בשבת: וְרִצָּה וְהַחֲלִיצֵנוּ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה): וְזִכְרֵנוּ
לְטוֹבָה בַּיּוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה. כִּי אַתָּה יְהוָה טוֹב וּמְטִיב לְכָל וְנוֹדֶה לָךְ עַל הָאֶרֶץ וְעַל
פְּרֵי הַגֶּפֶן: בְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי עַל הָאֶרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן:

ברכת בני"ר באם שתה שאר משקין:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא נִפְשוֹת רַבּוֹת וְחַסְרוֹנָן עַל כָּל מַה שֶּׁבְרָאתָ
לְחַיּוֹת בְּהֵם נֶפֶשׁ כָּל חַי. בְּרוּךְ חַי הַעוֹלָמִים:

ואחר כך יאמר:

לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּיְרוּשָׁלַיִם: